

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS KENDELSE (Niende Afdeling)

8. maj 2014*

»Procesreglementets artikel 99 — direktiv 2003/4/EF — gyldighed — offentlig adgang til miljøoplysninger — undtagelse fra forpligtelsen til at offentliggøre miljøoplysninger, hvis offentliggørelse kunne have en ugunstig indvirkning på en persons mulighed for at få en retfærdig rettergang — undtagelsens fakultative karakter for medlemsstaterne — artikel 6 TEU — chartrets artikel 47, stk. 2«

I sag C-329/13,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Unabhängiger Verwaltungssenat Wien (Østrig) ved afgørelse af 12. juni 2013, indgået til Domstolen den 17. juni 2013, i sagen:

Ferdinand Stefan

mod

Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft,

har

DOMSTOLEN (Niende Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Safjan, og dommerne A. Prechal (refererende dommer) og K. Jürimäe,

generaladvokat: N. Jääskinen

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Ferdinand Stefan, som selvmøder
- den østrigske regering ved C. Pesendorfer, som befuldmægtiget
- den græske regering ved G. Karipsiadis, som befuldmægtiget
- den franske regering ved C. Diégo og S. Menez, som befuldmægtigede

* Processprog: tysk.

- den svenske regering ved C. Meyer-Seitz og C. Hagerman, som befuldmægtigede
- Europa-Parlamentet ved L. Visaggio og P. Schonard, som befuldmægtigede
- Rådet for Den Europæiske Union ved J. Herrmann og M. Moore, som befuldmægtigede
- Europa-Kommissionen ved L. Pignataro-Nolin og H. Krämer, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet at træffe afgørelse ved begrundet kendelse i henhold til artikel 99 i Domstolens procesreglement,

afsagt følgende

Kendelse

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører gyldigheden og fortolkningen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/4/EF af 28. januar 2003 om offentlig adgang til miljøoplysninger og om ophævelse af Rådets direktiv 90/313/EØF (EUT L 41, s. 26).
- 2 Denne anmodning er indgivet i forbindelse med en tvist mellem Ferdinand Stefan og Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (det østrigske forbundsministerium for landbrug, skovbrug, miljø og vandforvaltning, herefter »Bundesministerium«) angående sidstnævntes afslag på at meddele Ferdinand Stefan miljøoplysninger.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Artikel 2 i direktiv 2003/4 med overskriften »Definitioner« har følgende ordlyd:
»I dette direktiv forstås ved:
 - 1) »miljøoplysninger«: alle oplysninger i skriftlig form, i billed- eller lydform eller i elektronisk eller en hvilken som helst anden fysisk form om:
 - a) tilstanden i miljøelementer som f.eks. [...] vand [...][...]«
- 4 Direktivets artikel 3, stk. 1, med overskriften »Adgang til miljøoplysninger efter anmodning« bestemmer:
»Medlemsstaterne sikrer, at offentlige myndigheder er forpligtet til i overensstemmelse med dette direktivs bestemmelser at stille miljøoplysninger, som de er i besiddelse af eller som opbevares for dem, til rådighed for enhver informationssøgende, uden at denne skal gøre rede for en interesse heri.«
- 5 Samme direktivets artikel 4 med overskriften »Undtagelser« bestemmer i stk. 2:
»Medlemsstaterne kan fastsætte, at en anmodning om adgang til miljøoplysninger kan afslås, hvis offentliggørelse kunne have en ugunstig indvirkning på:

[...]

c) retssagers behandling ved domstolene, en persons mulighed for at få en retfærdig rettergang [...]«
[...]

Østrigsk ret

6 Bundesgesetz über den Zugang zu Informationen über die Umwelt (Umweltinformationsgesetz) (forbundsloven om adgang til miljøoplysninger, BGBl. 495/1993), i den affattelse, der var gældende på tidspunktet for omstændighederne i hovedsagen (herefter »UIG«), har til formål at gennemføre direktiv 2003/4.

7 I henhold til UIG's § 4, stk. 2, er oplysninger om tilstanden i miljøelementer som f.eks. vand frit tilgængelige.

8 UIG's § 6, stk. 2, har følgende ordlyd:

»Bortset fra de i UIG's § 4, stk. 2, nævnte miljøoplysninger skal miljøoplysninger meddeles, såfremt meddelelsen ikke kan have nogen ugunstige indvirkninger på:

[...]

7. retssagers behandling ved domstolene, en persons mulighed for en retfærdig rettergang [...]«

De faktiske omstændigheder i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

9 I begyndelsen af november 2012 førte kraftige regnskyl til højvande langs det østrigske afsnit af floden Drau. Alvorlige oversvømmelser medførte graverende materielle skader navnlig i beboelsesområderne tæt ved flodbredden.

10 På grundlag af oplysningerne i medierne, hvorefter manglende omhu ved betjeningen af sluserne udgjorde en væsentlig årsag til oversvømmelserne, indledte Staatsanwaltschaft Klagenfurt (offentlig anklagemyndighed i Klagenfurt) en strafferetlig undersøgelse, som navnlig var rettet mod den pågældende slusemester.

11 Ferdinand Stefan, der ønskede oplysninger med henblik på at klarlægge omstændighederne vedrørende højvandets opståen, anmodede den 26. november 2012 Bundesministerium om at meddele ham oplysninger om vandstand og gennembløbsmængde i Drau i nærheden af kraftværkerne i Rosegg-St Jakob, Feistritz-Ludmannsdorf, Ferlach-Maria Rain og Annabrücke for perioden fra den 30. oktober 2012 til den 12. november 2012.

12 Ved afgørelse af 8. marts 2013 afslog Bundesministerium at meddele de omhandlede oplysninger. Afslaget var navnlig begrundet med, at en meddelelse af de pågældende oplysninger kunne have negative følger for den verserende straffesag og indvirke negativt på muligheden for en retfærdig rettergang, hvorfor de pågældende miljøoplysninger ikke kunne meddeles før straffesagens afslutning.

13 Den forelæggende ret, hvortil den nævnte afgørelse er påklaget, har oplyst, at efter østrigsk ret må afvisningsgrunden i UIG's § 6, stk. 2, nr. 7, ikke anvendes på de oplysninger, som Ferdinand Stefan har anmodet om, da den pågældende afvisningsgrund efter denne bestemmelse ikke finder anvendelse på miljøoplysninger omfattet af samme lovs § 4, stk. 2, og det var sådanne oplysninger, som Ferdinand Stefan havde anmodet om den 26. november 2012. Ifølge den forelæggende ret har den østrigske

lovgiver således kun i begrænset omfang benyttet den mulighed, som § 4, stk. 2, i direktiv 2003/4 tillægger medlemsstaterne for at fastsætte bestemmelser for, hvornår offentliggørelsen af miljøoplysninger kan afslås.

- 14 Den forelæggende ret er imidlertid af den opfattelse, at selv om UIG's § 4, stk. 2, pålægger den nationale kompetente myndighed at imødekomme Ferdinand Stefans anmodning, står det klart, at meddelelsen af de pågældende oplysninger ville have negative følger for den pågældende slusesvags mulighed for at opnå en retfærdig rettergang i henhold til artikel 6 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950, eller artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).
- 15 Det er den forelæggende rets opfattelse, at da direktiv 2003/4 ikke pålægger medlemsstaterne at afslå en anmodning om adgang til miljøoplysninger i tilfælde, hvor offentliggørelsen af disse oplysninger ville kunne have ugunstig indvirkning på en persons mulighed for at få en retfærdig rettergang, idet direktivets artikel 4, stk. 2, første afsnit, litra c), alene giver mulighed for at meddele et sådant afslag, bemyndiger direktivet medlemsstaterne til at vedtage foranstaltninger, der er uforenelige med de grundlæggende rettigheder, som er beskyttet i Den Europæiske Union, hvilket indebærer, at direktivet er uforeneligt med chartrets artikel 47, stk. 2.
- 16 Under disse omstændigheder har Unabhangiger Verwaltungssenat Wien besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende prajudicielle sporgsmal:
- »1) Vedrorende gyldigheden af direktiv [2003/4]: Er [dette direktiv] gyldigt i sin helhed, henholdsvis om alle dele af [...] direktiv 2003/4 er gyldige, sarligt i lyset af betingelserne i [chartrets] artikel 47, stk. 2?
- 2) Vedrorende fortolkningen af direktiv [2003/4]: Safremt Domstolen svarer bekraftende pa sporgsmalet, om direktiv [2003/4] er gyldigt i sin helhed, henholdsvis om alle dele af direktiv [2003/4] er gyldige, hvorvidt og under hvilke forudsetninger [kan] bestemmelserne i dette direktiv [...] forenes med chartret og kravene i artikel 6 TEU?«

Om de prajudicielle sporgsmal

- 17 Det folger af artikel 99 i Domstolens procesreglement, at safremt et prajudicielt sporgsmal er identisk med et sporgsmal, Domstolen allerede har afgjort, safremt besvarelsen af et sadant sporgsmal klart kan udledes af retspraksis, eller safremt besvarelsen af det prajudicielle sporgsmal ikke giver anledning til nogen rimelig tvivl, kan Domstolen til enhver tid pa forslag fra den refererende dommer og efter at have hort generaladvokaten beslutte at træffe afgorelse ved begrundet kendelse.
- 18 Denne processuelle bestemmelse skal bringes i anvendelse i den foreliggende sag.

Formaliteten

- 19 Den franske regering har rejst tvivl om, hvorvidt anmodningen om en prajudiciel afgorelse kan antages til realitetesbehandling, idet en besvarelse af de forelagte sporgsmal efter den franske regerings opfattelse ikke er nodvendig med henblik pa at afgore den tvist, der er forelagt den nationale ret.
- 20 Ifølge den franske regering ville tvisten i hovedsagen falde ud pa samme made, selv om afvisningsgrunden om en persons mulighed for en retfærdig rettergang i henhold til østrigsk lovgivning havde fundet anvendelse pa meddelelsen af miljøoplysninger, sasom de i hovedsagen omhandlede oplysninger vedrorende vandstanden og gennemløbsmængden i Drau.

- 21 I forbindelse med tvisten i hovedsagen er det nemlig ikke meddelelsen af disse oplysninger, men mediernes eventuelle misbrug af disse oplysninger, der ville kunne have en ugunstig indvirkning på den pågældende persons mulighed for en retfærdig rettergang.
- 22 Ifølge samme regering, der i denne forbindelse henviser til præmis 110-112 i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom i sagen Ressiott m.fl. mod Frankrig (sag nr. 15054/07 og nr. 15066/07 af 28.9.2012), er det ikke i strid med princippet om retten til en retfærdig rettergang, at medierne kan offentliggøre præcise og pålidelige oplysninger, der bygger på korrekte omstændigheder i forbindelse med en verserende strafferetssag, for så vidt som medierne i deres ytringer tager hensyn til dette princip.
- 23 Under de i hovedsagen foreliggende omstændigheder vil risikoen for, at en offentliggørelse af de omhandlede miljøoplysninger vil have en ugunstig indvirkning på retten til en retfærdig rettergang, ifølge den franske regering være endnu mindre, for så vidt som det ikke drejer sig om oplysninger, der i sig selv kan føre til, at der rejses tiltale mod den pågældende person.
- 24 I denne forbindelse bemærkes, at Domstolen kun kan afvise en anmodning om en præjudiciel afgørelse fra en national ret, såfremt det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en sagligt korrekt besvarelse af de stillede spørgsmål (jf. bl.a. dom *Belvedere Costruzioni*, C-500/10, EU:C:2012:186, præmis 16 og den deri nævnte retspraksis).
- 25 Den franske regerings argumenter for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt anmodningen om en præjudiciel afgørelse kan antages til realitetsbehandling, hviler på den forudsætning, at offentliggørelsen af miljøoplysninger under de i hovedsagen angivne omstændigheder ikke udgør en tilsidesættelse af retten til en retfærdig rettergang i henhold til chartrets artikel 47, stk. 2.
- 26 Det tilkommer imidlertid den forelæggende ret at foretage denne vurdering. Med henblik på denne vurdering er det endvidere nødvendigt at foretage en fortolkning af den nævnte bestemmelse i chartret, hvilket den forelæggende ret ikke har anmodet Domstolen om i forbindelse med den foreliggende anmodning om en præjudiciel afgørelse.
- 27 Under disse omstændigheder kan det ikke anses for åbenbart, at spørgsmålene savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, eller at problemet er af hypotetisk karakter.
- 28 Anmodningen om præjudiciel afgørelse kan derfor antages til realitetsbehandling.

Realiteten

- 29 Med disse spørgsmål, som behandles samlet, ønsker den forelæggende ret i det væsentlige oplyst, om direktiv 2003/4 er gyldigt i betragtning af artikel 6 TEU og chartrets artikel 47, stk. 2.
- 30 I denne forbindelse bemærkes, at i henhold til chartrets artikel 51, stk. 1, skal de grundlæggende rettigheder, som er sikret ved chartret, efterleves, når en national lovgivning falder ind under EU-rettens anvendelsesområde (jf. i denne retning dom *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, præmis 21).
- 31 Medlemsstaterne skal følgelig bl.a. efterleve chartrets artikel 47, stk. 2, når de gennemfører direktiv 2003/4.

- 32 For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt dette direktiv, herunder navnlig direktivets artikel 4, stk. 2, første afsnit, litra c), bemyndiger medlemsstaterne til at undlade at efterleve denne forpligtelse, der følger af den primære EU-ret, bemærkes, at en bestemmelse inden for sekundær EU-ret i videst muligt omfang skal fortolkes i overensstemmelse med traktaternes bestemmelser og de almindelige EU-retlige principper (jf. bl.a. dom *Lietuvos geležinkeliai*, C-250/11, EU:C:2012:496, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis).
- 33 Henvisningen til en persons mulighed for at få en retfærdig rettergang i artikel 4, stk. 2, første afsnit, litra c), i direktiv 2003/4 bemyndiger imidlertid medlemsstaterne til at fastsætte en undtagelse fra forpligtelsen til at offentliggøre miljøoplysninger netop med henblik på at sikre, at de kan efterleve princippet om en retfærdig rettergang, som er fastsat i chartrets artikel 47, stk. 2, når dette er påkrævet.
- 34 Selv om en medlemsstat ikke fastsætter en sådan undtagelse i gennemførelseslovgivningen til direktiv 2003/4, og en sådan undtagelse efter omstændighederne er påkrævet med henblik på at sikre overholdelsen af chartrets artikel 47, stk. 2, skal det bemærkes, at medlemsstaterne under alle omstændigheder skal anvende den skønsmargin, som direktivets artikel 4, stk. 2, første afsnit, litra c), tillægger dem, i overensstemmelse med de krav, der følger af den nævnte bestemmelse i chartret (jf. i denne retning dom *Parlamentet mod Rådet*, C-540/03, EU:C:2006:429, præmis 104).
- 35 Da det imidlertid påhviler samtlige medlemsstaters myndigheder, herunder forvaltningsorganerne og retterne, at sikre overholdelsen af de EU-retlige regler inden for rammerne af deres kompetencer, er de pågældende myndigheder, såfremt betingelserne for anvendelsen af chartrets artikel 47, stk. 2, er opfyldt, forpligtet til i en sag som den, der foreligger i hovedsagen, at sikre overholdelsen af de grundlæggende rettigheder, som sikres ved den pågældende bestemmelse (jf. i denne retning dom *Byankov*, C-249/11, EU:C:2012:608, præmis 64).
- 36 Under disse omstændigheder kan en fortolkning, hvorefter direktiv 2003/4 bemyndiger medlemsstaterne til at vedtage foranstaltninger, som er uforenelige med chartrets artikel 47, stk. 2, eller artikel 6 TEU, ikke tiltrædes. Direktivet er derfor af samme grund ikke ugyldigt i betragtning af disse bestemmelser.
- 37 På baggrund af det ovenstående skal de forelagte spørgsmål besvares med, at gennemgangen af de forelagte spørgsmål intet har frembragt, som kan rejse tvivl om gyldigheden af direktiv 2003/4.

Sagens omkostninger

- 38 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Niende Afdeling) for ret:

Gennemgangen af de forelagte spørgsmål har intet frembragt, som kan rejse tvivl om gyldigheden af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/4/EF af 28. januar 2003 om offentlig adgang til miljøoplysninger og om ophævelse af Rådets direktiv 90/313/EØF.

Underskrifter